

ХРОНІКА

24–25 травня 2007 р. в Інституті української мови НАН України відбувся науковий ономастичний семінар «Ойконімія України в синхронії та діакронії». У ньому взяли участь мовознавці з різних регіонів України, а також із Росії, Білорусі, Словаччини. Було заслухано 28 доповідей, у яких ішлося про різні аспекти формування й функціонування ойконімної лексики.

Відкрив семінар директор Інституту української мови член-кор. НАН України В. В. Німчук.

Питання взаємодії позамовних чинників і семантики та структури ойконімів як засобів найменування поселень розглянув у доповіді «Позамовні чинники й категорії ойконімної номінації» В. В. Лущик. У своєму виступі Я. Крпко (Банська Бистриця, Словаччина) на матеріалі словацької ойконімії розглянув мотиваційний зв'язок «антропонім – ойконім – гідронім». Доповідь О. П. Карпенко «Історична ойконімія Житомирщини» присвячено розгляду низки ойконімів, основами яких виступають імена композитивної структури та антропоніми з суфіксом *-et*: механізм творення ойконімів цього давнього слов'янського словотвірного типу протягом усього існування залишився незмінним, засвідчуючи їхню стійкість і незалежність. У повідомленні «Назви колишніх ногайських аулів у Дніпровському, Мелітопольському та Бердянському повітах Таврійської губернії (XIX ст.)» В. А. Бушаков (Асканія-Нова) простежив зв'язок процесу розселення ногайських племен із процесом виникнення онімів, основу яких становлять родоплемінні назви. У виступі В. П. Шульгача «Ойконім *Совна* і ономастичне гніздо з коренем **Sьlp-*» ішлося про лексико-словотвірну парадигму, відновлену на пропріальному матеріалі всіх онімних класів. Особливості функціонування ойконімів у нехудожніх стилях мовлення стали предметом розгляду в доповіді М. М. Торчинського. Про явище фонетичної адаптації ойконімів Львівської та Галицької земель кін. XIV – поч. XX ст. (передачу літер *g, h, g* — звуків [γ], [h], [r]) йшлося у доповіді Я. П. Редьки (Чернівці). Ю. Гладкий (Трнава, Словаччина) виголосив доповідь «Релігійна термінологія в словацькій ойконімії». У виступі «Ареал українських ойконімів на -ів (до XV ст. і в XX ст.)» З. О. Купчинська (Львів) з погляду стратиграфії детально проаналізувала ареал обраної ойконімної моделі на території України. Семантичний аналіз фрагмента ойконімікону Слобожанщини здійснив С. О. Попов (Воронеж, Росія) у доповіді «Українська ойконімія на території Воронежської області Росії». Об'єктом аналізу у виступі Л. Р. Остап (Львів) «Слідами зниклих ойконімів» став фрагмент рівненського ойконімікону. Процес онімізації апелювальної лексики (на позначення типів поселень) як засіб ойконімстворення розглянув у доповіді «Онімізація апелювальної у процесі ойконімного словотвору» Р. І. Остап (Львів). У виступі О. В. Іваненка «Відантропонімна ойконімія Сумщини (фрагменти етимологічного словника)» було розглянуто відповідний шар ойконімікону й висвітлено походження назв-мотиваторів (слов'янської і неслов'янської) генези. У доповіді «Відойконімні деривати в антропонімії Покуття» Н. Б. Вирста (Тернопіль) проаналізувала з погляду територіальної близькості / віддаленості фрагмент місцевого антропонімікону.

І. В. Єфименко свій виступ присвятила походженню назв населених пунктів, відібраних із «Переписних книг 1666 р.». Зокрема, було проаналізовано ойконіми, похідні від особових назв, насамперед моделі на *-ев-к-а* / *-ов-к-а* та посесивні утворення на *-j*, *-ев(о)* / *-ов*, *-ин*. А. Завадний (Трнава, Словаччина) виголосив доповідь «Взаємна інтеракція ойконімів та гідронімів з погляду мотивації». У виступі Л. В. Литвинчук (Житомир) «Відтопонімії прізвищеві назви Житомирщини XVI-XVII століть» було розглянуто відбиті в антропонімоформулах моделі називання особи за територіальною ознакою. Фрагмент ойконімії Східного Поділля було проаналізовано в доповіді Л. Л. Дикої (Хмельницький) «Ойконіми Вінниччини, мотивовані слов'янськими особовими назвами». У доповіді О. В. Ковальової (Мозир, Білорусь) «Компонент *новы* у білоруській ойконімії XX століття» з погляду продуктивності обраної семантичної моделі було розглянуто білоруську ойконімію (здебільшого радянського періоду). Семантичні процеси у творенні назв поселень із атрибутивним компонентом розглянула в доповіді «Функції прикметника у складених ойконімах» Г. Д. Панчук (Тернопіль). Географічна номенклатура в ойконімії Вінниччини, а саме лексика на позначення рослинного покриву, трупного та гідрорельєфу, стала предметом одноімної доповіді Л. В. Білоус (Бар). А. П. Собуцький у своєму повідомленні «Назви населених пунктів Вінниччини з посесивним суфіксом *-jь*» звернув увагу на незначну продуктивність «йотових» дериватів на досліджуваній території, в основі яких відображені давні слов'янські імена. У виступі «Переїменування населених пунктів Харківщини» Ю. А. Абдула (Кіровоград) розглянула основні чинники процесу перейменування (активізація його припадає на XX ст.) обраного регіону. Ойконіми Прикарпаття з етимологічно непрозорими твірними основами (*Балкоти*, *Бринь*, *Обортів*, *Чуква* та ін.) розглянув у своїй доповіді С. О. Вербич. Активному сьогочасному процесу перейменування назв установ було присвячено доповідь В. А. Левницького «До питання про Київ як урбаністичний і житлово-комуніальний текст». У доповіді «Ойконімія Коломийського району Івано-Франківської області (матеріали до історико-етимологічного словника)» В. О. Яцій детально проаналізував низку назв, засвідчивши ряд історичних фіксацій та пояснивши їхнє походження. Аналізові різноструктурних ойконімних основ у мікротопонімії Західного Поділля присвятила увагу доповідь Н. І. Лісняк (Тернопіль). І. О. Волянчук (Смага) (Тернопіль) у виступі «Ойконіми на *-и* / *-i* Північної Тернопільщини» розглянула низку відантропонімних похідних. Доповідь А. В. Лисенко (Кіровоград) «Характеристика процесу перейменування населених пунктів Полтавської області» було присвячено перейменуванню поселень радянського періоду.

Матеріали семінару опубліковано в щорічному збірнику відділу ономастики Інституту української мови НАН України «Студії з ономастики та етимології. 2007» (К., 2007. — 436 с.).

О. ІВАНЕНКО